

Algemene Beschouwingen

Voorzitter,

Inleiding

We leven in politiek roerige tijden. In Engeland en Frankrijk schoof men de afgelopen week op naar links, in het Europese parlement bleef de verwachte ruk naar rechts uit en in Den Haag stond vorige week de meest rechtse regering die Nederland ooit gekend heeft op het bordes.

Het debat over de regeringsverklaring dat daarop volgde vond ik ronduit beschamend. Ik heb veel de vergelijking met een kleuterklas gehoord, maar ik denk eigenlijk dat je daar de gemiddelde kleuterklas en de juffen en meesters mee tekort doet.

Voorzitter, in ieder geval hoop ik, en vertrouw ik er ook wel op, dat wij dat hier beter kunnen! Dat wij een debat kunnen voeren waarbij we met elkaar redelijke en rationele argumenten wisselen, soms elkaar het vuur aan de schenen leggen maar ook naar verbinding blijven zoeken.

Niet debatteren van partijen

En dat debat, daar wil ik meteen even bij stilstaan. Twee weken geleden diende ik een motie in over het handhaven van de spreidingswet. De tegenstanders van dit voorstel, Gemeentebelangen en de VVD, kozen er voor om geen woordvoeringen te doen, om niet de argumenten van hun fractie met de raad te delen, maar tegen te stemmen en om vervolgens op de websites en social media-accounts van hun partijen en fractieleden wel hun mening te geven. Daar werden mij bovendien woorden in de mond gelegd die ik helemaal niet gebruikt heb. Deze manier van communiceren maakt het erg lastig om met elkaar redelijke argumenten te wisselen en al helemaal om de verbinding te zoeken. Voorzitter ik sta hier niet met een gestrekt been, maar ik wil gewoon aangeven dat ik het fijn zou vinden als we dat niet meer doen. Dat we onze reacties op een voorstel of een motie in de raad hier, op deze plek, achter dit kathedraker komen uiten, zodat we fatsoenlijk op elkaar kunnen reageren.

Het voeren van een zinnig debat is namelijk een belangrijk en waardevol instrument van onze democratie.

Democratie is niet alleen maar een kwestie van opgestoken vingers tellen.

Weer inleidend

D66 heeft het nieuwe, rechtse kabinet succes gewenst. Er zijn grote beloftes gedaan en het is tijd die waar te maken. D66 strijdt, of het nou in een coalitie of in de oppositie is, altijd voor vrijheid, kansengelijkheid en vooruitgang. Voor een beter klimaat en een duurzame samenleving, tegen politiek die haat verkondigt en mensen tegen elkaar opzet.

En dat, voorzitter, is hier in de gemeenteraad niet anders.

Stemwijzer

Voorzitter, ik maak mij zorgen om de staat van onze democratie.

De nieuwe regering heeft in een soort beginselverklaring weliswaar beloofd de democratische rechtstaat heel te laten, maar ik ben er nog niet gerust op.

Ik heb mij afgevraagd wat wij hier in de gemeenteraad daaraan kunnen doen en wat onze verantwoordelijkheid is, naast het ons hier in de raad en daarbuiten blijven uitspreken. We kunnen er daarbij niet omheen dat het eveneens slecht voor onze lokale democratie is dat onze opkomstcijfers vaak erg laag zijn. Tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezingen was dit slechts 46%, nog niet de helft. Voorzitter, laat even op u inwerken wat dat betekent, dat betekent dat zelfs als we een voorstel hier unaniem aannemen – we eigenlijk geen mandaat van een meerderheid van de kiezers hebben.

Uit onderzoek is gebleken dat stemhulpen, zoals de Stemwijzer, een nuttig hulpmiddel voor kiezers vormen en hen kan motiveren om te gaan stemmen. Ik heb in mijn omgeving vaak gehoord dat daaraan behoefte is. Ik heb vaak de vraag gehad waarom Veendam nou niet meedoet met de stemwijzer en wist daarop eigenlijk het antwoord niet, behalve dat ik dacht dat het met geld te maken heeft.

Hetzelfde geldt voor een onafhankelijke verkiezingskrant, zoals sommige gemeenten hebben en wat een nuttig instrument voor de kiezer kan zijn.

Ik zal daarom een motie indienen die verzoekt om een concreet voorstel voor het gebruik van de stemwijzer en het maken van een lokale verkiezingskrant voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026.

IHP

D66 vindt het daarnaast belangrijk om te blijven investeren in onderwijs en wetenschap. Op het lokale niveau, hier in Veendam, betekent dat dat wij vinden dat onze scholen moeten beschikken over de beste faciliteiten. Ik ben trots op het ambitieuze Integraal Huisvestingsplan dat we hier in de raad hebben aangenomen. Wel vind ik het echt onbegrijpelijk dat we inmiddels zo'n 2 jaar verder zijn en we nog steeds niets gezien hebben van de beloofde uitvoeringsplannen en businesscases. Op de vragen die ik daarover gesteld heb wordt wederom doodleuk geantwoord dat het college "er naar streeft dit nog voor het eind van 2024 voor te kunnen leggen".

Voorzitter, mijn geduld is op dit vlak echt wel op en ik wil het college de vraag stellen waarom dit nou allemaal zo verschrikkelijk lang duurt? Vindt u het misschien, anders dan u steeds heeft gezegd, niet echt belangrijk? Ik sluit me dan ook van harte aan bij de motie die net is aangekondigd door de partij VUK die de opdracht geeft dat dit snel na de zomer beschikbaar moet zijn. Wat mij betreft in ieder geval ruim vóór de begrotingsvergadering van november, zodat wij dan kunnen bezien of er reeds genoeg geld gereserveerd is of dat er nog iets nodig is. En dat we in 2025 eindelijk aan de slag kunnen!

Dienstverlening

Voorzitter, hetzelfde geldt voor het aangekondigde “dienstverleningsconcept”. Al tijdens onze duidingsvergadering na de verkiezingen hebben wij hier met elkaar benoemd dat we de dienstverlening aan burgers een belangrijk aspect vinden van het bredere onderwerp bestuurscultuur. Ik heb het vaker benoemd, ik vind dat een betrouwbare overheid begint bij een gemeente – als overheid die het dichtst bij de burger staat – die in ieder geval een vraag fatsoenlijk beantwoordt en tijdig reageert. Als je een vraag stelt moet je toch op zijn minst gewoon teruggebeld of teruggemailed worden? En juist daar gaat het te vaak mis, als ik de verhalen om mij heen mag geloven. Of misschien mag ik die verhalen niet geloven, dat hoop ik eigenlijk. Hoe dan ook, ik wil graag weten hoe het zit met het niveau van de dienstverlening van de gemeente aan de inwoners en bedrijven van Veendam. Daarom steun ik ook deze motie van VUK om het dienstverleningsconcept eerder beschikbaar te hebben en wil ik ook hierover de vraag stellen aan het college: hoe kan het nou dat dit zo lang duurt? Vindt u dit wel net zo belangrijk als wij dit vinden?

Nedmag

Een punt van zorg heb ik ook over Nedmag. Het stelt mij bepaalt niet gerust dat we geen antwoorden hebben gekregen op de vragen die we hebben gesteld aan de staatssecretaris over de effecten van de gecombineerde zoutwinning en gaswinning hier, waarbij we ook nog eens windturbines op de cavernes hebben geplaatst. Voorzitter, is de zoutwinning het nieuwe gasschandaal? Daar komt nog bij dat er sprake is van zeer vervuilende uitstoot uit de schoorsteen en vervuiling van de Waddenzee. De vorige vergadering hebben wij een motie aangenomen en uitgesproken dat het door de provincie aangekondigde onderzoek naar de gezondheid nu snel moet starten. U ontraadde de motie, maar nog dezelfde week publiceerde RTL een onderzoek waaruit bleek dat inwoners rondom de fabriek van Nedmag flink meer zorgkosten maken dan gemiddeld en toen was iedereen het er ineens over eens dat er snel meer onderzoek moet komen. Voorzitter, hoe kijkt u daar nu naar, met deze kennis? Welke stappen zijn er inmiddels gezet of staan op het punt om gezet te worden?

Ik ben van mening dat de vraag wel gerechtvaardigd is wat de Nedmag onze samenleving eigenlijk oplevert. Is het dit allemaal waard? Voorzitter, kan het college die vraag beantwoorden?

Amendement

Voorzitter, ik kom toe aan het raadsvoorstel bij de jaarstukken en het aangekondigde amendement daarop.

Ik heb wat moeite met de reservering “ten behoeve van cofinanciering” zonder dat nader gespecificeerd kan worden wat voor cofinanciering er dan wordt bedoeld. Ik vind dat bepaald niet transparant en de beantwoording van mijn schriftelijke vraag bood ook niet de gewenste duidelijkheid. Waarom reserveren we niet zonder enig oogmerk, zodat we als raad kunnen beslissen als er een concreet plan ligt?

Wel zijn wij onlangs geïnformeerd over een mogelijke subsidie waar een cofinanciering bij moet voor een extra aansluiting op de N33. Voorzitter, is dat de enorme investering echt waard? Kunt u dat onderbouwen? Daarnaast vermelden de jaarstukken een mogelijke cofinanciering vanuit de regiodeal voor parkeerplaatsen bij het centrum. Voorzitter, waarom is dat nodig? Bovenop het ABC gebouw en in de Molenstreek zijn toch meer dan voldoende parkeerplekken? We leggen daar niet voor niets een veiligere oversteekplaats aan. Moeten wij nu echt zoveel middelen inzetten om de auto te faciliteren? Wat doet de gemeente eigenlijk aan alternatieve vormen van mobiliteit, zoals deelauto's en deelfietsen? Hoe zit het met fietsenstallingen? Ook dit staat allemaal in het mobiliteitsplan. Kunnen we daar niet meer moeite voor doen, voordat we als een automatisme de rode loper nog verder uitleggen voor nog meer auto's?

Wel kan ik instemmen met de voorgestelde uitgaven in het aangekondigde amendement voor groen- en waterbeheer en jongerenwerk.

D66 is groot voorstander van gebruik duurzame middelen bij de bestrijding van onkruid. Ik snap waarom mensen momenteel ontevreden zijn en stem voor de voorgestelde pilot. Ik hoop op een uitvoeringsplan waaruit zal blijken dat deze pilot een grote bijdrage levert aan een mooie, groene, duurzame omgeving, waar zoveel mogelijk mechanisch onkruid wordt betreden en geen gif wordt gebruikt. Als dat er voor zorgt dat er extra middelen nodig zijn, kan ik daar mee instemmen.

De jeugd heeft de toekomst. D66 is dan ook blij dat er ruimte gevonden kan worden om te investeren in jongerenwerk. Ik zou daarbij in het bijzonder aandacht willen vragen voor jongerenparticipatie. Niet alleen maar voor jongeren, maar ook door jongeren. Niet praten over jongeren, maar met jongeren. Jongeren willen inspraak over hun omgeving. Voorzitter, kunt u hieraan aandacht besteden in de uitvoeringsplannen?

Ik zie deze uitvoeringsplannen graag tegemoet en hoop van harte dat we daar niet ook 2 jaar of langer op hoeven te wachten!

Voorzitter, tot zover mijn bijdrage, bedankt.